

Posudek na disertační práci Mgr. Terezie Dubinové

"Ženský prvek v interpretaci hebrejských biblických a pobiblických komentářů"

Mgr. Terezie Dubinová si za téma své disertační práce zvolila velmi aktuální tematiku, která je charakteristická pro dnešní procesy, probíhající v judaismu, zejména v jeho reformních a částečně i konzervativních skupinách. Jak je známo, pobiblické židovské náboženství /judaismus/ má výrazně patriarchální charakter, který se samozřejmě dostává zcela logicky a nutně do rozporu s procesem ženské emancipace, která je stále silnější. Židovské intelektuálky, které nejsou příslušnicemi ortodoxních či superortodoxních skupin, se proto dostávají do rozporu s tradičním rabínským patriarchálním pojetím, které postupně vykrytalizovalo na základě středověkého židovského náboženského práva a celkové středověké historicko-společenské situace. Tento proces bude jistě intenzívně pokračovat a lze předpokládat, že určitým způsobem přemění i obraz tradičního judaismu. Téma předložené disertační práce je proto velmi aktuální - a to nejen ve vztahu k judaismu, ale i ve vztahu k dalším monoteistickým systémům, které již buď probíhají, nebo dříve či později budou probíhat obdobnými procesy.

Z mimořádně rozsáhlé tematiky si autorka této práce zvolila analýzu přeměny interpretace biblických textů Starého zákona, k níž dochází v nové době jako důsledek ženské emancipace v židovských skupinách, především v americké a západoevropské společnosti. Nové pojetí židovského feministického hnutí je v této

vynikající disertační práci srovnáváno se starším rabínským pojetím a s patriarchální podobou židovského náboženství.

Téma této disertační práce je pro českou vědeckou a odbornou veřejnost zcela nové a pokud bude práce přeložena do angličtiny, vzbudí jistě pozornost i v zahraničí. Disertace Mgr. T. Dubinové si vyžádala mimořádného úsilí v několika disciplínách. Autorka především pracuje úspěšně s hebrejskými biblickými texty, jejichž interpretace svědčí o autorčině hluboké znalosti biblistiky, hebrejštiny i pobiblické tradice. Třeba ocenit rovněž její znalosti talmudu, midrašů, rabínských komentářů, židovské mystiky a židovské filosofie. Tyto znalosti a široký přehled po hebraistice, biblistice a judaistice se projevují zejména ve druhé části její práce, která je věnována feministické interpretaci ženských biblických postav a s nimi spojených příběhů /"interpretace biblických postav a příběhů"/. Analýza feministické interpretace Starého zákona /směřující k přehodnocení patriarchálních prvků a tradic v Bibli/ je prováděna velmi metodickým a logickým způsobem. Autorka při analýze vybraných biblických partií vždy uvádí především analýzu příslušného biblického místa, pak shrnuje rabínské komentáře k této pasáži a posléze následuje současná feministická interpretace. V závěru každé pasáže uvádí pak shrnutí dosažených výsledků.

Na základě těchto rozsáhlých analýz dospívá autorka oprávněně k přesvědčení, že biblické pojetí ženy se do určité míry liší od pojetí pobiblického judaismu, jehož pohled je výrazně androcentrický. Feministické pojetí proto v mnohých případech může znamenat návrat ke skutečné podstatě některých biblických

textů, jako např. k podstatě Písně písní. Oceňování žen, které nepřijímají trpně svůj osud, ale aktivně jednají, také odpovídá psychice značné části ženské židovské populace, např. v Izraeli.

Je samozřejmé, že autorka práce má také přehled po ženské emancipaci a po židovské ženské emancipaci *zvláště. Svědčí o tom první část předložené disertační práce. Za důležité považuji také pasáže, v nichž autorka hovoří o svém vlastním přístupu k židovské tematice. Je hluboce přesvědčena o plně rovnosti mužů a žen, ale zároveň odmítá extrémní feministické pojetí jejich stejnosti a identity. Je třeba rovněž ocenit její znalosti religionistické, psychologické /přihlížení k hlubinné psychologii Junga a jeho následovníků/ a využívání mytologických látek pro danou tematiku. Nesporná je i její erudice po širší orientalistické tematice. Osobně si také cením jejího náboženského, ale zároveň nadkonfesijního pohledu, který je mi osobně velmi blízký.

Závěrečné partie disertační práce jsou věnovány ženským božstvům v Bibli a na Předním Východě. Je sledován proces zatláčování ženských božstev božstvy mužskými a je zmiňována celá řada dalších témat. V závěru práce je analyzován pojem Šechiny /ženského aspektu Boha/, který je využíván feministickými směry k pokusům o překonání výlučně patriarchálního pojetí Boha.

Plně souhlasím se závěry práce, které hovoří o nutnosti přistupovat k tradičnímu náboženství s úctou a pochopením, ale zároveň pracovat na jeho přeměně a přizpůsobení se novým podmínkám. Sám se osobně domnívám, že religiozita v naší zemi je vyšší, než vyplývá z daných statistik, poněvadž určitá část mladé gene-

race je věřící, ale nikoliv ve smyslu tradičních náboženských vyznání, takže zaujímá víru nadkonfesijní.

Disertační práci kol. Mgr. Dubinové hodnotím jako výtečnou, jak co do své kvality, tak i co do svého rozsahu. Patří mezi nejlepší disertační práce, které jsem měl příležitost během svého působení na Karlově ~~un~~iverzitě vést či recenzovat. Je zaobřena na rozsáhlé bibliografii, obsahuje vlastní, velmi podnětné a cenné úvahy autorky, je psána vytrřibeným slohem a vyznačuje^{se} jak citem, tak vědeckou přesností a logikou. Měla by být publikována, ouř celá, nebo alespoň po jednotlivých částech. Její přijetí plně doporučuji.

v Praze 12. 3. 2007



prof. PhDr. Vladimír Sadek, CSc.